

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

РЕКРЕАЦІЙНА ЕКОНОМІКА
(назва навчальної дисципліни)

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до практичних занять
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальності 242 "Туризм"
(шифрі назва спеціальності)

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО:
кафедрою туризму, протокол № 12 від 30.03.2016 р.

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Метою проведення практичних занять з навчальної дисципліни "Рекреаційна економіка" є формування у здобувачів загальних та професійних компетентностей у сфері розвитку рекреаційної діяльності, котра забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації

У ході практичних занять здобувач набуває професійних компетентностей та практичних навичок роботи з вирішення прикладних задач професійної діяльності.

Відповідно до програми навчальної дисципліни "Рекреаційна економіка" на практичні заняття відводиться 18 год. навчального часу.

Практичні заняття з навчальної дисципліни "Рекреаційна економіка" проводяться у аудиторіях Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

При підготовці до конкретного практичного заняття в межах виконання відповідного завдання (табл. 2.1) здобувачі формують звіти, презентації, аналітичні довідки, які відповідають зазначеним викладачем вимогам, та захищають завдання під час аудиторного заняття перед викладачем і аудиторією одногрупників.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Завдання для практичних занять, які передбачені навчальним планом і програмою навчальної дисципліни для засвоєння теоретичних знань і практичних навичок, наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Перелік тем та завдань для практичних занять

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи функціонування економіки природокористування						
1	Тема 1. Економічний механізм охорони і раціонального використання природних ресурсів	здатність до аналізу сучасного стану та перспектив ефективного й оптимального розвитку всіх складових рекреаційного природокористування;	1. Концепція сталого розвитку в туристичній діяльності. 2. Складові сталого розвитку. 3. Збереження природних ресурсів (досвід України та інших країн світу). 5. Види об'єктів охорони відповідно до Закону України "Про природно-заповідний фонд". .	2		Основна: [2, 3, 5]. Додаткова: [8 – 10] Увага! Источник ссылки не найден.
2	Тема 2. Економічна ефективність природоохоронних заходів	здатність до застосування принципів й методів регулювання соціально-економічного розвитку рекреаційних регіонів;	1. Міжнародне законодавство у галузі збереження навколишнього природного середовища. 2. Правове регулювання природоохоронної діяльності. Червона Книга України. Зелена книга України. 3. Найвідоміші заповідники та національні парки України. 4. Національні парки Африки. 5. Національні парки Азії. 6. Національні парки Європи. 7. Національні парки Америки. 8. Національні парки Австралії і Океанії.	2	доступ до мережі Інтернет	Основна: [3]. Додаткова: [9, 12 – 14]
Разом за змістовим модулем I				4		
Змістовий модуль II. Рекреаційні комплекси як інфраструктурна складова рекреаційної діяльності						
3	Тема 3. Рекреація та рекреаційна діяльність як галузь наукового пізнання. Теоретичні основи формування рекреаційних	здатність до аналізу потенціалу рекреаційно-туристичних регіонів та будувати їх раціональну територіальну організацію;	1. Історичні передумови виникнення теорії рекреації. Основні терміни та визначення. 2. Сутність та важливість рекреаційної діяльності. 3. Основні соціальні функції рекреаційної діяльності. 4. Економічна ефективність рекреаційної діяльності. .	2		Основна: [4]. Додаткова: [8, 10, 15 – 16]

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
	комплексів					
4	Тема 4. Рекреаційне районування України. Особливості формування та розвитку регіональних рекреаційних комплексів	здатність до аналізу сучасного стану та перспектив ефективного й оптимального розвитку і розміщення всіх складових рекреаційних комплексів	1. Історичний розвиток курортології в Україні. 2. Найстаріші рекреаційні центри України. 3. Основні підходи до рекреаційного районування України. 4. Нормативні документи, що встановлюють правовий статус і перелік рекреаційних об'єктів і територій в Україні. 5. Правові засади діяльності рекреаційної та курортної сфери в Україні.	2		Основна: [1]. Додаткова: [6, 8, 10]
5	Тема 5. Рекреаційне природокористування й охорона природи у рекреаційних комплексах. Державна підтримка рекреаційної діяльності	здатність до аналізу потенціалу рекреаційно-туристичних регіонів та будувати їх раціональну територіальну організацію	1. Поняття "рекреаційна діяльність", "рекреаційне заняття", "функція відпочинку", "рекреаційний потенціал", "рекреаційні час", "рекреаційна галузь", "рекреаційна система". 2. Екологоцентрована концепція рекреації. 3. Гуманоцентрована концепція рекреації. 4. Економцентрована концепція рекреації. 5. Техноцентрована концепція рекреації. 6. Натуроцентрована концепція рекреації.	2		Основна: [2]. Додаткова: [9, 11]
6	Тема 6. Основи курортології	здатність оцінювати ефективність рекреаційної діяльності в країні, надавати рекомендації щодо організації спеціалізованих оздоровчих та медичних турів;	1. Особливості лікувально-оздоровчого туризму. 2. Чинники попиту та пропозиції медичних послуг у сфері туризму. 3. Роль профспілок в забезпеченні відпочинку. 4. Вплив чинників навколишнього середовища на організм людини. 5. Температурні чинники навколишнього середовища. Еквівалентно-ефективна температура.	2		Основна: [2]. Додаткова: [7, 10, 15 – 16]
Разом за змістовим модулем II				8		
Змістовий модуль 3. Економіка рекреаційного підприємства						
7	Тема 7. Визначення сутності рекреаційного підприємства та	Здатність здійснювати вибір видів підприємств, їх організаційно-правових форм відповідно до умов та	1. Сутність підприємництва, його особливості та види. 2. Концепції підприємництва. Фактори, що вплинули на їх еволюційний розвиток. 3. Механізм реалізації підприємницької діяльності та	2	доступ до мережі Інтернет	Основна: [1, 3, 5]. Додаткова: [6, 8, 9, 15 –

№ з/п	Назва теми	Компетентності, які забезпечуються	Програмні питання і завдання	Кількість годин	Необхідне ПЗ*	Література
	механізмів реалізації підприємницької діяльності	особливостей функціонування створюваного підприємства	його складові. 4. Методи державного регулювання підприємництва. 5. Державна політика підтримки рекреаційного підприємництва			16]
8	Тема 8. Основи планування та прогнозування розвитку підприємства. Створення бізнес-плану підприємства	Здатність організувати планову роботу на підприємстві, скласти бізнес-план рекреаційного підприємства	1. Класифікація методів планування розвитку підприємства. 2. Види планів. 3. Стратегічне планування та прогнозування розвитку підприємства. 4. Бізнес-план як документ стратегічного розвитку підприємства. 5. Основні розділи бізнес-плану рекреаційного підприємства.	2		Основна: [3, 4]. Додаткова: [7, 10, 15 – 16]
9	Тема 9. Механізми економічного управління рекреаційним підприємством	Здатність володіти методами організації виробничих процесів та планування експлуатаційної діяльності підприємств	1. Сутність та елементи механізму економічного управління рекреаційним підприємством 3. Особливості та етапи стратегічного планування розвитку рекреаційним підприємством . 4. Модель економічного управління рекреаційним підприємством. 5. Взаємодія рекреаційних підприємств з навколишнім середовищем.	2		Основна: [1, 6]. Додаткова: [7, 9, 15 – 16]
Разом за змістовим модулем III				6		
Разом за навчальною дисципліною				18		

*ПЗ – програмне забезпечення

3. ТИПОВИЙ ПРИКЛАД ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття № 7

" Планування діяльності рекреаційного підприємства "

Завдання: розробити бізнес план створення рекреаційного підприємства у м. Харкові / Харківській області (регіон – за вибором здобувача).

Мета заняття: набуття практичних навичок із вироблення стратегічних рішень шляхом розгляду рекреаційного підприємства з позиції маркетингового синтезу.

Основні теоретичні відомості: законодавство України, повноваження державних органів влади та органів місцевого самоврядування, вимоги до рекреаційної інфраструктури, вимоги споживчого ринку щодо певної продукції рекреаційних підприємств.

Хід роботи.

<i>Послідовність виконання робіт</i>	<i>Розділ бізнес-плану</i>
1. Збір і аналіз інформації про продукцію, послугу.	Розділ 3. . Характеристика послуг і продукції.
2. Збір і аналіз інформації про ринок збуту.	Розділ 4 Дослідження й аналіз ринку збуту.
3. Аналіз стану конкуренції на ринку збуту.	Розділ 5. Конкуренція і конкурентна перевага.
4. Аналіз стану і можливостей підприємства і перспективності галузі.	Розділ 2. Опис підприємства і галузі.
5. Розробка стратегії маркетингу, товарної, цінової, збутової і комунікативної політики.	Розділ 6 План маркетингу.
6. Визначення потреби і шляхів забезпечення площами, устаткуванням, кадрами й іншими ресурсами.	Розділ 7. Виробничий план.
7. Розрахунок необхідного капіталу, визначення витрат, аналіз і планування основних фінансових показників.	Розділ 9. Фінансовий план.
8. Визначення джерел фінансування, спрямованості і масштабності проекту, розрахунок ефективності.	Розділ 10. Фінансова стратегія..
9. Розробка організаційної структури, правового забезпечення і графіка реалізації проекту.	Розділ 8. Організаційний план.
10. Рішення питання ризиків і гарантій.	Розділ 11. Потенційні ризики.
11. Складання короткого змісту проекту.	Розділ 1. Резюме.
12. Складання анотації на проект.	Анотація.
13. Оформлення титульного листа.	Титульний лист.

Очікуваний результат виконання завдання: бізнес- план рекреаційного підприємства, що можливо використати для одержання кредитів чи залучення інвестицій; визначення ступеня реальності досягнення намічених результатів;

доказу доцільності реорганізації роботи вже існуючого рекреаційного підприємства чи створення нового; переконання співробітників підприємства в можливості досягнення якісних чи кількісних показників, намічених у проекті.

4. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Виконання кожного завдання для практичних занять оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 4.1).

Таблиця 4.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Розподіл балів за виконання завдань до практичних занять у межах тем змістових модулів наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за завданнями та змістовними модулями

Завдання для практичних занять	Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3			Сума балів
	ЗПЗ1	ЗПЗ2	ЗПЗ3	ЗПЗ4	ЗПЗ5	ЗПЗ6	ЗПЗ7	ЗПЗ8	ЗПЗ9	
Максимальна кількість балів	2	2	2	2	2	2	4	2	2	20

ЗПЗ – завдання для практичних занять.

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності здобувача та іншої академічної документації.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Акімова Т. А. Екологія : человек, экономика, биота, среда . – М. : ЮНИТИ-ДАНА, 2012. – 566 с.
2. Амоша О. І. Людина та навколишнє середовище: економічні проблеми екологічної безпеки виробництва. – К. : Наукова думка, 2012.
3. Герасименко В. Г. Основы туристского бизнеса – Одесса : Черноморье, 2007. – 160 с.
4. Глухов В. В. Экономические основы экологии . – СПб. : Питер, 2013. – 383 с.
5. Гринів Л. С. Національна економіка – Львів : Магнолія 2010. – 461 с.
6. Зима О. Г. Дослідження конкурентоспроможності національних економік у галузі туризму згідно з методикою всесвітнього економічного форуму – Х. : ХНЕУ, 2009. – 59 с.
7. Лукьянова Л. Г. Рекреационные комплексы КУТЕП. – К. : Вища шк., 2004. – 346 с.

Додаткова

8. Назаров В. В. Начала эконатурологии . – Хмельницкий : [ХНУ], 2015. – 149 с.
9. Національна економіка : навч. посіб. / Бережна Н.І., Бріль М.С., Єфремова Л.В., Кліменко О.М. – Х. : ХНЕУ, 2010. – 199 с.
10. Новиков В. Н. Экология. Урбанизация. Жизнь. – М. : МГТУ им. Н.Э. Баумана, 2008.
11. Носова О.В. Національна економіка – К. : ЦУЛ, 2013. – 511 с.
12. Рекреаційні комплекси світу / Єрмаченко В.Є., Зима О.Г., Дехтяр Н.А., Алдошина М.В. [Електронна версія документа: elib2\Ermachenko3.pdf] – Х.: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 321 с.
13. Сухорукова С. М. Экономика и экология (политэкономический аспект) . – М. : Высшая школа, 2008. – 111 с.

Ресурси мережі Інтернет

11. Офіційний сайт Асоціації європейських прикордонних регіонів [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.aebr.eu/en/index.php
12. Офіційний сайт Всесвітнього економічного форуму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wef.org
13. Офіційний сайт Всесвітньої ради з подорожей і туризму [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wttc.org.
14. Офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www2.unwto.org.
15. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
16. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbu.gov.ua.